

Nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie Delfland in 2008 gereed

‘Publiekprivate samenwerking levert winst op’ Op 15 januari 2004 werd de eerste paal geslagen voor een nieuwe en een van de grootste afvalwaterzuiveringsinstallaties van Europa. De installatie zal vanaf 2008 de zuivering van afvalwater gaan verzorgen voor de Haagse regio en is vele malen groter dan de bestaande Haagse Houtrustinstallatie. Ton Spelter, waarnemend dijkgraaf van het Hoogheemraadschap Delfland: “Het is voor het eerst in de Nederlandse geschiedenis dat een waterschap bij de realisatie en exploitatie voor een dergelijk groot project heeft gekozen voor een publiekprivate samenwerking.”

— Alexander Haje

Tien jaar geleden ontstonden de eerste plannen voor het bouwen van een nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie voor de Haagse regio en zes jaar geleden werd uiteindelijk een locatie vastgesteld. Nieuwe, zwaardere zuiveringsnormen en de bouw van vinexlocaties als Ypenburg, Wateringse Veld en Leidschenveen vroegen om een installatie die beschikt over een aanzienlijk grotere zuiveringscapaciteit dan de huidige installatie, legt Spelter uit. “De bestaande afvalwaterzuivering Houtrust kon door ruimtegebrek in de directe omgeving niet worden uitgebreid, dus moest er gezocht worden naar een andere locatie. Die is uiteindelijk gevonden in de Harnaschpolder, nabij Schipluiden. De bestaande Houtrustinstallatie blijft na een grondige renovatie in gebruik. Om het afvalwater aan te voeren naar de installatie in de Harnaschpolder en het gezuiverde water vervolgens af te voeren naar zee, moeten de nodige nieuwe leidingen worden aangelegd.”

— Niet eerder had de waterschapswereid zo’n omvangrijk afvalwaterzuiveringsproject onder handen genomen, zegt Spelter. “Het idee ontstond om het project in samenwerking met een private partij uit te gaan voeren. Uit onderzoek bleek dat een publiekprivate samenwerking voor een aanzienlijke kostenbesparing kon zorgen. Een tweede belangrijke overweging om voor een dergelijke samenwerkingsconstructie te kiezen, was dat het Hoogheemraadschap van Delfland zelf onvoldoende kennis en expertise in huis had om zo’n installatie te gaan bouwen.”

— Kenniscentrum PPS

— Een publiekprivate samenwerking (PPS) dus, daar waren de ogen op gericht. Maar niet iedereen bleek even enthousiast, weet Spelter zich nog als de dag van gisteren te herinneren. “Provincie en Rijkswaterstaat voelden weinig voor zo’n samenwerkingsconstructie. En ook in de waterschapswereid waren er gemengde gevoelens over een PPS. Daarvoor hoef je toch geen private marktpartij aan te trekken, dat kun je als waterschap toch ook heel goed zelf?, luidde de kritiek. Private partijen willen alleen maar veel geld aan zo’n project verdienen.” Om te komen tot een PPS moesten eerst alle be-

‘Wij hebben de kennis en ervaring voor zo’n groot project niet in eigen huis’

trokken publieke overheden over de streep worden getrokken, zegt Spelter. “Want zonder draagvlak is het onmogelijk om een dergelijk project te realiseren.” Eind jaren negentig bezocht een delegatie van Delfland een Schotse afvalwaterzuiveringsinstallatie die reeds in 1994 door het waterschap East of Scotland via een PPS was gerealiseerd. Daar zag men met eigen ogen welke besparingen en voordelen dit had opgeleverd en raakte men overtuigd van de meerwaarde die een PPS te bieden heeft. Nadat het principe-besluit voor een PPS was gevallen, werd een Europese aanbesteding uitgeschreven. Vanuit de overheid wordt het project ondersteund door het Kenniscentrum PPS dat bijna zes jaar geleden door minister Zalm van Financiën is opgezet.

— Delfluent

— Het consortium Delfluent kwam uit de aanbestedingsronde als winnaar naar voren. Delfluent is een samenwerkingsverband van Veolia Water, voormalige dochter van het Franse Vivendi Environment, het Nederlandse waterbedrijf Evides en de bouwbedrijven Heijmans en Strukton. Het project wordt door elf banken gefinancierd, geleid door de Rabobank en Dexia. Daarnaast neemt ook de EIB deel in het project. Spelter: “In totaal financiert Delfluent 362 miljoen euro in het project. Daarbij zijn ook de kosten voor de vernieuwing van de oude installatie Houtrust in Den Haag inbegrepen.

aanbestedingsbeleid minder star zouden zijn geweest. “De regels ten aanzien van de MER schrijven voor dat er al in een vroegstadium een keuze moet worden gemaakt voor de te gebruiken technologie. Daardoor waren we niet in de gelegenheid om voor de allerlaatste ontwikkelingen op technologisch gebied te kiezen. Voorts hadden we ook te maken met een aanzienlijke tijdsdruk, want de installatie moet in 2008 gereed zijn om de groeiende hoeveelheid afvalwater in de Haagse regio volgens de geldende eisen te kunnen zuiveren. Tijd om voor de laatste technologische vernieuwingen te kiezen ontbrak daardoor.”

Deze installatie zal medio 2007 worden omgebouwd en gemoderniseerd als de nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie voor een deel operationeel is en de taken van Houtrust kan overnemen. Per 2008 is de ‘Harnaschpolder’ gereed en draait hij op volle toeren.” Met de PPS is een aanzienlijke besparing gerealiseerd. “De minimum-eis was dat er 10,5 procent op de bouw- en exploitatiekosten moest worden bespaard”, verduidelijkt Spelter. “Die besparing is inmiddels dankzij een gunstige marktrente opgelopen tot 17 procent.”

— En op ruimtelijk en technologisch gebied had er nog meer bespaard kunnen worden als de eisen van de MER (Milieu Effecten Rapportage) en het Europese

De exploitatie van zowel de Houtrustinstallatie als de nieuwe afvalwaterzuivering in de Harnaschpolder is in handen van Delfluent. Het samenwerkingscontract is voor de duur van dertig jaar afgesloten. Het Hoogheemraadschap van Delfland blijft publiek verantwoordelijk voor de totale afvalwaterzuivering en vormt, zoals ook nu het geval is, het centrale aanspreekpunt voor burgers en bedrijven in de regio Delfland.

— Nieuwe samenwerkingsvormen en toepassingen

— Het project in de Harnaschpolder heeft een aantal zaken in gang gezet en aanleiding gegeven om eens dieper te gaan nadenken over nieuwe samenwerkingsvormen en toepassingen, zegt Spelter. Hij noemt

Goed voor 35.800 m³ afvalwaterzuivering per uur

— De bouw van de nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie op het 25 ha grote terrein in de Harnaspolder ligt geheel op schema. De enorme installatie bestaat onder meer uit vier voorbezinktanks met een diameter van ca. 47 meter, acht biologische tanks met een doorsnede van 64 meter en een diepte van 9 meter, 16 nabezinktanks, een effluent pompstation, twee slibgistingtanks met een hoogte van 20 meter, biogashouders en slibbinders. Als ze in 2008 officieel in gebruik wordt gesteld, is de installatie goed voor maar liefst 35.800 m³ afvalwaterzuivering per uur. “Bij de bouw van de installatie worden de allernieuwste bouwtechnieken toegepast”, vertelt Ger Broer, KAM-coördinator van het Hoogheemraadschap van Delfland. “In totaal zijn zo’n 450 mensen betrokken bij de bouw, waaronder specialisten uit Duitsland, Italië en Portugal.” Nu nog wordt de bouwplaats gedomineerd door het aan- en afrijden van cementauto’s en wordt de aanblik bepaald door een woud van hijskranen. Broer: “Na de oplevering in 2008 zal er weinig meer van de installatie te zien zijn, want het complex zal straks omzoomd worden door groen dat het grotendeels aan het oog van de buitenwereld onttrekt.”

— De bewoners in het gebied van de Harnaspolder worden nauw bij de voortgang van het project betrokken en geregeld daarover geïnformeerd. “Zo wordt getracht meer begrip voor de overlast van de bouw te kweken”, zegt Broer. Niet alleen de aanblik op de afvalwaterzuiveringsinstallatie zal straks de toets der kritiek kunnen doorstaan, ook van enige geuroverlast zal met de ingebruikname geen enkele sprake zijn. Broer: “Apparatuur zorgt ervoor dat de geurcontour binnen de terreingrens wordt gehouden. Niemand in de omgeving zal dus enige hinder van de installatie ondervinden.”

onder meer de samenwerking in de waterketen die tot nog toe in ons land maar op zeer geringe schaal en met veel moeite tot stand komt. “Het Franse Veolia Water heeft in eigen land op dit punt al veel ervaring opgedaan in het overnemen van rioleringsstaken van gemeenten. Wij kunnen daar in eigen land nog veel van leren. Ook wij zouden graag die riolerings- en afvalwaterinzamelingstaken voor onze rekening nemen en daarover afspraken maken met gemeenten indien dit tot een win-win situatie leidt. Er valt op dit punt kwalitatief en kostentech- nisch nog een hoop te verbeteren.”

Een ander aspect waarover wordt nage- dacht is een nieuwe toepassing van het effluent, bijvoorbeeld als speciaal industrie- water nadat dit een daarvoor geschikt rei- nigingsproces in de nieuwe installatie heeft ondergaan, zegt Spelter. “Ook daarover zijn we aan het brainstormen.”

— Samen met energieleverancier ENECO Energie wordt nader bekeken of de beschik- bare warmte in het gezuiverde afvalwater op een effectieve manier kan worden benut. “Ook op dat punt zijn kwaliteitsslagen te behalen”, aldus Spelter. “Het zijn stuk voor stuk positieve neveneffecten die met de bouw van deze nieuwe installatie in gang worden gezet. Ook in dat opzicht levert de PPS-constructie ons een aantal voordelen op. En dat is pure winst.”

— OPINIE

KRW: een doos van Pandora

— Bij de totstandkoming van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft vrijwel iedereen zitten slapen of is door de eigen arrogantie in slaap gewiegd. De Unie heeft onvoldoende in Brussel van zich laten horen en onze Nederlandse europar- lamentariërs hadden iets van “nu gaat er eindelijk op Europese schaal iets goed gebeuren met de waterkwaliteit”. De gedach- te was dat wij Nederlanders, waterbeheerders bij uitstek, het al lang redelijk voor elkaar hadden. Het waren vooral de ande- ren die nu wel aan de slag zouden moeten. Men heeft zich niet gerealiseerd dat een volgepakt deltagebied als Nederland, waar de Europese vuiligheid zich eeuwen heeft opgestapeld, zich voor een andere taak gesteld ziet dan een leeg land als bijvoorbeeld Frankrijk. Ons intensief watergebruik door industrie en landbouw, als- mede wat 16 miljoen consumenten en verkeersdeelnemers via overstorten, RWZI’s en vanuit de lucht toevoegen aan ons oppervlaktewater, maakt onze KRW-opdracht onmogelijk.

— Als bestuurlijk betrokkene maak ik mij zorgen over de gevolgen. De Nederlandse waterschapstraditie is er één van “we polderen, schuiven voor ons uit en gedogen en de hogere overheden accepteren dit wel”, zo is de ervaring. Europa is anders! Zij kent een traditie van handhaven! Nederland is reeds voor het Europese Hof van Justitie gedaagd wegens de niet tijdige omzetting van de KRW in nati- onale wetgeving. Collega-waterschapsbestuurders: maakt uw borst maar nat. Mijn vrees is dat het op Europees niveau niet gaat over inspanningsverplichting (ons Nederlandse denk- en handel- wijze), maar over resultaatverplichting.

— Uit rijksstukken blijkt dat het kabinet rekening houdt met een verdubbeling van de zuiveringslasten tot 2015. Het CPB heeft in een quick scan aangegeven zelfs niet in ruwe termen iets te kunnen zeggen over de kosten van de KRW. In de Brabantse Delta, één van de waterschappen waarin ik mag figuren, is zelfs aangegeven dat het investeringsvolume tot 2015 als gevolg van de KRW wel eens met 65 - 450 miljoen euro zou kunnen toenemen. Wat mij verontrust is dat de discussie op landelijk niveau niet mede wordt gevoerd met het bedrijfsleven en dat in die

discussie en stukken de economische effect analyse tot op heden ontbreekt. Als we willen komen tot een legale fasering van de maatregelen, dan is deze analyse noodzakelijk. Het wordt tijd dat bij het landelijk bestuurlijk overleg niet alleen betrokken zijn V&W, UvW, IPO en VNG, maar ook het georga- niseerde bedrijfsleven.

— De landbouw, industrie, investeringsklimaat en werkgele- genheid zijn bedreigd in ons land. Waterschappen hebben in het verleden de makkelijkste weg gekozen: de aanpak van de puntbronnen. Als dit weer zou gebeuren, omdat de aanpak van de diffuse bronnen moeilijk is, zal ons industriële vestigingsklimaat ernstig ondermijnd worden. Laten de waterschappen van het begin af aan het bedrijfsleven betrekken bij het opstellen van de regionale en stroomgebiedplannen. De waterkwaliteiten moeten en kunnen chemisch en eco- logisch beter. Maar de KRW is voor Nederland onhaalbaar. Het is straks aan burgers en bedrijfsleven niet uit te leggen, dat ondanks de vele inspanningen en kosten, de doelen niet gehaald worden. En met het systeem ‘één norm fout, alles fout’ gaat dat gebeuren.

— Politiek en regelgeving is beïnvloedbaar. Niet berus- ten maar aan de slag om het watermilieu te verbeteren en de Brusselse politiek ervan te overtuigen dat Europa wel één is, maar niet overal gelijk. Nederland, het afvoerputje van Europa, met zijn bevolkings-, landbouw- en industriële druk op water en bodem, is niet ver- gelijkbaar met lege landen zoals Frankrijk of Ierland. Brussel moet tot dit inzicht komen, zodat wij kunnen blijven bouwen aan de verbetering van onze waterkwaliteit met haal- bare doelen en daarmee draagvlak houden voor een gezonde toekomst van ons water en een gezond bedrijfsleven.

— Louis van der Kallen
— (Louis van der Kallen is bestuurlijk betrokken bij vier waterschappen: RED.)